

Memo

Aan : Bestuurlijk overleg veiligheid en zorg
Van : R. Anbeek
Datum : 10 oktober 2022
Onderwerp : Overlast in en rondom de gemeentelijk parkeergarages

---

Vragen aan burgemeester Schouten (veiligheid), wethouder Voordewind (jeugd, jeugdzorg en WMO) en wethouder te Beest (vastgoed)

- Welke portefeuillehouder is bestuurlijk verantwoordelijk voor dit dossier?
- Welke volgende stappen willen jullie ondernemen in dit dossier?

Aanleiding

De overlast in de parkeergarages is de afgelopen tijd een onderwerp van gesprek. Zo is er op 7 juni 2022 in de commissie ruimte een toezegging gedaan dat in het najaar een voorstel met financiering volgt voor het afsluiten van de ondergrondse gemeentelijke parkeergarages voor onbevoegden. Dit is gedaan naar aanleiding van de vragen van de heer Epskamp (SPA) over de veiligheid van de parkeergarage de Vest.

Algehele overlastproblematiek

De overlast in en rondom de parkeergarages is onderdeel van een groter overlastprobleem in de gemeente Alkmaar. De doelgroep waar het over gaat zijn dak- en thuislozen, verslaafden, psychisch verwarde personen en hangjongeren. Deze hangen met name rond in het centrum, op het Munnikenbolwerk en de Paardenmarkt. De overlast die mensen ervaren bestaat uit hinderlijk drank- en drugsgebruik in groepen, ongewenst aanspreken van publiek, geluidsoverlast, agressie, intimidatie, vervuiling en verward gedrag. Het is goed om hierbij op te merken dat niet iedere overlastgever dakloos is en niet iedere dakloze overlast geeft. De overlastproblematiek speelt al langere tijd, sommige periodes meer en andere periodes minder.

Op dit moment, september 2022, zijn er 11 dak- en thuislozen in beeld die direct aandacht behoeven. Op 5 van hen worden interventies uitgeoefend wat hun gedrag moet gaan beïnvloeden. Dit zijn zowel preventieve als repressieve interventies. De overige (6) zijn of zorgmijddend of er zijn niet direct interventies mogelijk die het gedrag kunnen beïnvloeden. Daarbovenop zijn er 8 personen in beeld waarbij interventies zijn uitgevoerd en waardoor men niet meer negatief in beeld is.

De huidige aanpak

De gemeente en andere zorgpartners werken hard aan een aanpak die zowel gericht is op zorg en veiligheid.

De zorgaanpak bestaat uit de inzet van outreachende (verslavings)zorg. Hiervoor worden onder andere ervaringsdeskundigen ingezet van Reakt en Brijder die de betrokkenen op straat opzoeken, aanspreken en helpen de juiste instanties en loketten te vinden. Ook Vangnet & Advies van de GGD is hierbij betrokken. Daarnaast wordt de doelgroep geholpen in het vinden van een zinvolle dagbesteding zodat zij overdag minder op straat 'hangen', ook is er een nachtopvang. In 2023 wil de gemeente de bestaande dagopvang uitbreiden met nachtopvang zodat er een 24-uursopvang is aan de Helderseweg 8. Hierdoor zullen er meer slaapplekken zijn. Door de dag- en nachtopvang onder één dak te hebben is er een betere begeleiding voor de doelgroep. En is deze doelgroep niet

genoodzaakt zich te verplaatsen door het centrum om van de nachtopvang naar de dagopvang te lopen of andersom. Een klein deel van de doelgroep kiest er bewust voor om weg te blijven van alle voorzieningen en is zorgmijgend.

De veiligheidsaanpak betreft een repressieve aanpak van aanspreken, waarschuwen, wegsturen en verbaliseren, of het uitreiken van een verblijfsontzegging, maar een echte oplossing is dat nooit. Bovendien wordt hierdoor zelfs het probleem soms verplaatst naar een ander gebied. Handhaving zet bijna elke ochtend twee handhavers in die een ronde maakt langs alle parkeergarages. Hieruit blijkt dan vaak dat er bijvoorbeeld is geürineerd, verdovende middelen zijn gebruikt, dat er dak- of thuislozen hebben geslapen in de parkeergarages of er worden uitwerpselen gevonden. De meest notoire overlastveroorzakers zijn bekend, sommige zelfs al jaren. De categorie 'zorgmijders' ervaart geen lijdensdruk en zijn ongevoelig voor hulp, zorg, bekeuringen of zelfs aanhouding en insluiting. Soms lukt het om een tijdelijke maatregel te treffen waardoor de overlast tijdelijk afneemt.

Hoe wordt de overlast door inwoners ervaren?

De veiligheidsmonitor 2022 van het centrum geeft aan wat de ondervraagden als onveilige plekken beschouwen. (Zie onderstaande kaart) Deze plekken corresponderen met de plekken waar zich parkeergarages bevinden. Zo wordt in en rondom de Schelphoekgarage aangewezen, de Karperton, de Vest en de Singelgarage.

Onveilige plekken

Bron: veiligheidsmonitor centrum augustus 2022

Verhaal inwoner overlast Schelphoekgarage

"Bij de Schelphoek ervaren wij zowel overdag als 's nachts overlast. De overlast bestaat o.a. uit hangjongeren, in en rondom de trappenhuisen en onbevoegden die overnachten en gebruiken. Maandenlang heeft er een stel in de parkeergarage gewoond. Deze parkeergarage is verbonden aan appartementen wat de overlast erger maakt. 'S nachts hoor je veel geschreeuw, het kan enorm heftig worden. Het werd zo erg dat ik dacht dat het in het wooncomplex was. Ik heb de politie gebeld. Ik verwacht dat het in de winter erger gaat worden, het is namelijk een fijne parkeergarage. De Schelphoek is groot en er zijn veel plekken waar je anoniem kan blijven. Eerder dit jaar is er ook een aangeboden (zie bijlage). Van de 200 flyers die zijn uitgedeeld hebben 92 mensen de moeite genomen om te reageren. Dat geeft wel aan hoe groot het probleem is.

Overlast in en rondom de gemeentelijke parkeergarages

Hieronder wordt de overlast per parkeergarages beschreven. De overlast in de parkeergarages komt vooral voort uit overnachten, alcohol en drugs gebruik en het toiletteren in de garages. Het is niet zo dat per parkeergarage de overlast anders is op enkele uitzonderingen na.

De Vest

De Vest is van oudsher een garage waar het aantrekkelijk is voor zwervers om te verblijven. Deze personen komen met name van de Paardenmarkt en het Bolwerk. Omdat dit de dichtstbijzijnde parkeergarage is bij de Paardenmarkt en het Munnikenbolwerk, plekken waar veel dak- en thuislozen hangen, is de overlast hier groot. Regelmatig worden zwervers beboet of weggestuurd die daar slapen, hangen, urineren, of voor ander overlast zorgen.

De Singel

Over de Singel komen nauwelijks meldingen binnen.

De Schelphoek

De Schelphoek wordt gebruikt als overnachtingsplek, onder de trappen maar ook in de toiletten. Dit gebeurt met name door mensen die verslaafd zijn. Ook zijn er recentelijk meldingen gedaan door inwoners/bezoekers die werden lastiggevallen door verwarde personen bij het inrijden/ betreden van de Schelphoekgarage. Omwonenden hebben ook 's nachts overlast van geschreeuw en agressie tussen de personen onderling die zich daar ophouden. De Schelphoek is ook een bewonersgarage. Dat betekent dat de garage gekoppeld is aan woningen en er een apart parkeerdek is voor de auto's van deze personen.

Kanaalschiereiland

Over het Kanaalschiereiland zijn amper tot geen meldingen over overlast. Deze parkeergarage is uit de looproute en dicht bij het politiebureau. De garage is erg open dat maakt overnachten daar niet fijn. Er is geen toilet en men ligt erg in de kijker.

De Karperton

In de Karperton wordt gebedeld door veelal dezelfde personen, met name om geld. Er wordt niet altijd actief gebedeld, soms krijgen zij geld doordat mensen naar hen toekomen. Daarnaast wordt de parkeergarage gebruikt als openbaar toilet. Ook hangt er veel jeugd in en rondom de Karperton, met name de bovenste verdieping van de garage is een geliefde plek. Ook deze parkeergarage wordt als overnachtingsplek gebruikt.

De Kazerne

Deze garage zit om de hoek bij de dagopvang. Overdag hangen daar weleens dak- en thuislozen rond. Omdat het een veel rustigere parkeergarage dan bijvoorbeeld de Karperton is, wordt er niet gebedeld, dat heeft daar weinig zin. Deze garage is grotendeels afgesloten. Je kan binnenkomen met je kaartje en dan met de lift. Via de andere kant is het wel mogelijk naar binnen te lopen maar dat is een open parkeerdek.

Meldingen politie 2021 en 2022 (tot 14 september).

In elke parkeergarage, behalve de Kazerne, is het aantal meldingen in 2022 ten opzichte van 2021 toegenomen. Hierbij is gekeken naar de verhouding in tijd. Ook zien we een toename in specifieke categorieën zoals overlast door verward/overspannen persoon, overlast in verband met alcohol/drugs

en overlast van zwervers. De meldingen zijn niet geheel representatief, elke dag loopt de politie en handhaving een ronde waarbij zij onbevoegden aanspreken, wegsturen of bekeuren. Dit wordt niet altijd gemuteerd en dus meegenomen in de meldingen. Nu de winter nadert zien we meteen dat het aantal boetes en meldingen oploopt. Dat betekent ook dat de verwachting is dat er in 2022 nog meer overlast en dus meldingen binnenkomen.

Zienswijze vakgroepen en partners op afsluiten gemeentelijke parkeergarages

Aan de vakgroepen en belangrijke partners van de gemeente zijn de volgende twee vragen gesteld:

1. Draagt het afsluiten van de ondergrondse gemeentelijke parkeergarages bij aan het verminderen van overlast in de parkeergarages en vergroot het, het algehele veiligheidsgevoel in en rondom de gemeentelijke parkeergarages?
2. Draagt het afsluiten van de ondergrondse gemeentelijke parkeergarages bij aan de algehele aanpak en het grotere geheel van de overlastproblematiek in de binnenstad en rondom de Schelphoek? (Denk hierbij aan de overlast op de Paardenmarkt en het Bolwerk, dak- en thuislozen, verslaafden, psychisch verwarde personen, hangjongeren)

Hieronder leest u hun zienswijze op deze vragen.

Zienswijze gemeente Alkmaar

Gebiedsteam Centrum (OOV en PDV, Wijkagent & handhaving)	
Zienswijze vraag 1	Ja, absoluut. Het gevoel van onveiligheid vloeit voort uit het feit dat dak- en thuislozen zich er ophouden, slapen, urineren, alcohol drinken en drugs gebruiken. Daarnaast wordt ook wel een ruzie tussen deze doelgroep onderling gemaakt wat soms uitloopt op agressie. Inwoners die hun auto in een parkeergarage hebben staan worden daarmee geconfronteerd. Soms worden zij ook achternagelopen of aangesproken door deze personen. Dat betekent dat als de garages worden afgesloten, deze doelgroep zich daar niet meer op kan houden en dit zeker een veiliger gevoel in en rondom de parkeergarages teweeg zal brengen.
Zienswijze vraag 2	Ja & Nee, Ja, op het moment dat ze daar niet kunnen zijn, zullen ze misschien eerder geneigd zijn om naar de dag- en nachtopvang te gaan. Op deze manier ben je ze kwijt uit het centrum en kunnen ze daar geen overlast veroorzaken. Maar de kans is natuurlijk aanwezig dat zij in plaats van een parkeergarage en de dag- en nachtopvang een andere plek gaan zoeken, bijv. Het bolwerk. Je hoopt dan dat het meer gecentreerd wordt en dit makkelijker aangepakt kan worden. Een zorg die wij nog hebben, aangezien dit alleen gaat om de ondergrondse parkeergarages, is dat zij zich gaan begeven naar de bovengrondse parkeergarages. Dan hebben we het over Kanaalschiereiland & de Karperton. Vooral in de Karperton wordt op dit moment overlast ervaren doordat er wordt gebedeld en in de opengebroken toiletten wordt geslapen.

Vitaliteit Beleidsadviseur maatschappelijk opvang zorg en veiligheid

Zienswijze vraag 1	<p>Ja, dat verwacht ik wel. Echter de vraag is waar de overlastveroorzakers zich dan gaan ophouden. Ik verwacht een waterbedeffect.</p> <p>Voor zover de huidige overlast wordt veroorzaakt door dak- en thuisloze personen uit Alkmaar is mijn verwachting dat deze specifieke personen na de opening van de Nieuwe Opvang aan de Helderseweg beter opgevangen kunnen worden dan nu en dat zij daar ook gebruik van zullen maken. Het is moeilijk om hier een voorspelling over te doen maar mijn verwachting is dus ook dat de overlast in parkeergarages af zal nemen na opening van de Nieuwe Opvang met meer slaapplekken en dat het wellicht verstandig is om deze ontwikkeling even af te wachten voordat de parkeergarages afgesloten worden tegen hoge kosten.</p>
Zienswijze vraag 2	In geval van handhaving op deze overlastveroorzakers moeten mijns inziens wel rekening houden met een waterbedeffect.

Unit Vitaliteit, beleidsadviseurs Jeugd

Zienswijze vraag 1	Ja, een algemene maatregel van sluiting draagt bij aan het voorkomen van overlast in de ondergrondse parkeergarages. Echter is het wel de vraag waar het probleem zich dan naartoe verschuift (waterbedeffect).
Zienswijze vraag 2	De verwachting van o.a. het jongerenwerk en beleidsadviseurs jeugd is dat bij sluiting van de ondergrondse parkeergarages, de hangjongeren die overlast veroorzaken, zich gaan verspreiden op andere hangplekken in de binnenstad. Door het openen van een mogelijke extra jongerenontmoetingsplek in bv. Overdie kunnen jongerenwerkers een deel van de hangjongeren die dreigen af te glijden, preventief begeleiden. Voor het andere deel van de hangjongeren geldt dat een meer repressieve aanpak nodig is.

Ruimte en Economie Regievoerder parkeren

Zienswijze vraag 1	Ja, dat verwacht ik wel voor in de garages. Het betreft hier niet het oplossen van het probleem maar symptoombestrijding. Het probleem zal gaan verschuiven, de veroorzakers van de overlast zijn immers niet weg.
Zienswijze vraag 2	Nee, zoals hierboven aangegeven is het symptoombestrijding.

Vastgoed

Zienswijze vraag 1	Ja, daar ga ik wel vanuit. Het geeft een extra barrière om ongewenst publiek te weren uit de garages. Het vergroot ook de veiligheid van de medewerkers die voor vastgoed aan het werk zijn in de garages. Ik verwacht dat er, na het afsluiten, ook minder schade en vervuiling zal zijn in de garages. Hierdoor wordt de algehele beleving/ uitstraling in de garage beter en zal dit een positief effect hebben op het veiligheidsgevoel van alle bezoekers en medewerkers.
Zienswijze vraag 2	-

Alkmaar Duurzaam Vastgoed

Zienswijze vraag 1	Het afsluiten van de ondergrondse parkeergarages zal zeker bijdragen aan de objectieve en subjectieve veiligheid in die garages, vooral als dat gepaard
--------------------	---

	gaat met het op orde houden van zaken als de binnenverlichting en de reinheid in die garages. Daarnaast kan het helpen – voor zover dat nog niet is opgepakt – als de toegang tot de ondergrondse toiletten alleen nog met een betaalpas o.i.d. mogelijk is en niet ook door het inwerpen van muntgeld. Dat laatste vergroot namelijk de kans dat deze automaten gekraakt worden.
Zienswijze vraag 2	Of het afsluiten van deze garages helpt bij de bestrijding van de algehele overlastproblematiek, hangt af van wat in de omgeving plaatsvindt aan handhaving en zorg voor de openbare ruimte. Als daar niet ook voldoende aandacht aan gegeven wordt, kan de uitkomst zijn dat de overlast zich vanuit de parkeergarages enkel verplaatst.

Zienswijze externe partners

P1	
Zienswijze vraag 1	Bij navraag binnen P1 (o.a. Almere) blijkt dat het wel iets helpt. De notoire overlastveroorzakers zul je hier niet mee verdrijven.
Zienswijze vraag 2	De overlastveroorzakers verdwijnen niet miraculeus, dus het probleem verplaatst zich. Zij het wellicht niet in de garages, dan wel in de (waarschijnlijk nabije) omgeving.

Reakt	
Zienswijze vraag 1	In de garages zal het verminderen maar erbuiten niet, want het probleem wordt niet opgelost. We hebben wel begrip voor het feit dat andere bewoners zich veilig moeten blijven voelen. Maar je veroorzaakt waterbed effect.
Zienswijze vraag 2	Nee, zie bovenstaande, waterbed affect.

Vangnet en Advies	
Zienswijze vraag 1	Draagt bij aan het verminderen van de overlast in en vergroten van veiligheid rondom de parkeergarages.
Zienswijze vraag 2	Ja en nee, je maakt het probleem zichtbaar omdat de mensen die nu in de garages zitten weer in het straatbeeld komen. Het blijft verplaatsen van het probleem als dit alleen op deze schaal wordt aangepakt.

DNO Doen	
Zienswijze vraag 1	Vanuit de nachtopvang merken wij hier weinig van. Deze vragen zijn voor ons dus moeilijk te beantwoorden.
Zienswijze vraag 2	Zie antwoord 1

Alkmaar Bolwerk (centrummanagers)

Zienswijze vraag 1	<p>Onze aanname is dat het wel zal gaan verbeteren, maar dat is gissen en niet op feiten gebaseerd. Wel weten we dat overlast rond de Vest garage en de Schelphoek het heftigste zijn.</p> <p>In het algemeen zou het afsluiten van de garages voor onbevoegden zeker kunnen helpen de overlast te verminderen. Iets waar we als stad en ondernemers van de stad erg blij van worden. Daarnaast blijft het wel van belang dat je moet als bewoner/werknemer/bezoeker ten alle tijden bij je auto moet kunnen komen (eventueel via een pas of code systeem). Dus ingaand verkeer wel reguleren, en uitgaand verkeer toestaan.</p>
Zienswijze vraag 2	<p>Daar zijn wij niet genoeg in thuis, Overlast op de Paardenmarkt en op het Bolwerk kennen we uiteraard wel goed en het oplossen van deze overlast wordt als zeer waardevol en noodzakelijk ervaren, ook door de ondernemers in dit gebied. Het zijn toch de plekken waarop bezoekers de stad binnenkomen (visitekaartje van de stad) en waar personeel 's avonds hun auto moeten ophalen om naar huis te gaan.</p>

Bewonersvereniging Hart van Alkmaar	
Zienswijze vraag 1	Wij verwachten dat de beoogde afsluitingen zullen helpen de overlast te verminderen en het algehele veiligheidsgevoel te vergroten.
Zienswijze vraag 2	Wij erkennen dat de algehele aanpak van de overlastproblematiek zeker niet eenvoudig is, bijvoorbeeld door waterbedeffecten. Toch juichen wij de beoogde afsluitingen toe.

Ervaringen Gemeenten met afgesloten parkeergarages

Almere

"Wij hebben 10 jaar terug onze parkeergarages afgesloten, zowel boven als ondergronds. Wij zijn begonnen met een pilot en hebben toen de rest afgesloten. Bij ons gaat het om 19 parkeergarages. Het afsluiten werkt zeker, het is schoner geworden en wij krijgen terug van de gebruikers dat zij zich veiliger voelen. Het is echter wel een combinatie tussen afsluiten en handhaving, vooral in het begin. De hardnekkige onbevoegden houd je namelijk niet tegen."

Deventer

"Wij ervoerden erg veel overlast van zwervers en hangjongeren. Overlast richting parkeerders maar ook brandstichting. Voor ons was het noodzakelijk om de garages af te sluiten. De overlast is daarna met 90% afgenomen. Dit merken wij aan het aantal meldingen, de rapportages van P1 en de ervaringen van de schoonmaak. Wij krijgen nu juist veel klachten als er een storing is waardoor we de garages niet kunnen afsluiten. Mensen willen een veilige plek, niet alleen voor de auto maar ook voor hunzelf. In de wintermaanden heb we nog wel een paar zwervers, als ze binnen willen dan komen ze binnen. Maar dit is niks vergeleken met wat het was. Afsluiten is zeker een aanrader mits je het goed uitvoert. Bij P1 hebben ze een projectbureau, zij kunnen meedenken over wat nodig is. Wij hebben speedgates en een lus in het wegdek, de poort gaat pas open als er geregistreerd wordt dat er een auto staat en een kaartje wordt getrokken."

Leiden

“Wij zijn begonnen met het afsluiten van één bovengrondse parkeergarage waar we zeer veel hinder ondervonden van onbevoegden. Deze ligt namelijk naast de dagopvang. Dit heeft toen erg goed geholpen, vrijwel meteen merkte wij verschil. De overlast nam erg af. Toen hebben we besloten om het uit te bereiden naar onze andere gemeentelijke parkeergarages. Wie echt naar binnen wil hou je niet tegen. Er blijft er bij ons eentje die toch met iemand naar binnenloopt. Maar de overlast door onbevoegden en de klachten van inwoners zijn wel drastisch afgenomen. Ook is onze cameradekking erg goed. Als we een “overlasthoekje” ontdekken plaatsen we daar een camera op. Deze beelden worden in onze 24h meldkamer bekeken en daar wordt meteen op gehandeld. Kortom, wij zijn erg blij dat we de stap hebben gezet naar het afsluiten van alle parkeergarages.

Brandveiligheid en afsluiten

Door het afsluitsysteem te koppelen aan het brandmeldsysteem vervalt het afsluitsysteem bij brand. Alle deuren gaan van het slot en de garages zijn toegankelijk voor iedereen. Ook kan ervoor gekozen worden om de garages alleen van buiten af te sluiten. Op deze manier is er altijd een vrije doorgang van binnen naar buiten. Tot slot werkt de gemeente Almere met panieknoppen bij o.a. nooduitgangen, dit zijn grote rode knoppen die ervoor zorgen dat het slot op de deuren direct vervalt bij het indrukken ervan.

Kostenraming

Hieronder leest u de geschatte kosten voor het afsluiten van de gemeentelijke parkeergarages.

Ondergrondse gemeentelijke parkeergarages Schelphoek, Vest, Singel (Speedgates en toegangsdeuren)	€250.000,- Dit bedrag is opgenomen in MIP
Bovengrondse gemeentelijke parkeergarages Karperton, Kanaalschiereiland, Kazerne (Speedgates en toegangsdeuren)	€250.000,-

Conclusie

1. Het afsluiten van de parkeergarages lost een groot deel van de problematiek in de parkeergarages op. Echter kan je niet de gehele doelgroep weren.
2. Degenen die de overlast veroorzaken verdwijnen niet, zij zullen zich naar verwachting verplaatsen. Dit kan positief uitpakken (dag- en nachtopvang) maar ook minder positief (elders in de openbare ruimte).

Aanbeveling

1. Sluit in 2023 de ondergrondse gemeentelijke parkeergarages af in combinatie met het tijdelijk verhogen van de handhaving en monitor waar deze personen naartoe verplaatsen. Dit is in lijn met de toezegging in de commissie ruimte op 7 juni 2022.
2. Monitor de resultaten van het afsluiten gedurende 2023.
3. Sluit bij een afname van overlast de bovengrondse gemeentelijke parkeergarages af, met name de Karperton, in 2024. (Reserveer hiervoor een bedrag in de MIP)
4. Werk meer opgavegericht en integraal aan een aanpak voor deze doelgroep
  - Wijs een bestuurlijk verantwoordelijke en coördinator aan voor dit dossier
  - Kijk naar flankerend beleid om het waterbedeffect op te vangen (bijvoorbeeld een natruimte, of een plek voor hangjongeren)
  - Infomeer bij andere gemeenten in het land, hoe zij deze verplaatsing van overlast (van parkeergarages naar de openbare ruimte) aanpakken.